

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [fr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Swipe to change

[angielski](#)

Rodzaje zawodów prawnych

Francja

W tej części przedstawiono w skrócie informacje na temat poszczególnych zawodów prawnych.

Oficjalne tłumaczenie przeglądanej wersji językowej nie istnieje.

Tutaj znajdują Państwo tłumaczenie maszynowe tego tekstu. Ma ono charakter wyłącznie orientacyjny. Autorzy tej strony nie ponoszą odpowiedzialności za jakość tłumaczenia maszynowego.

-----polski-----bułgarskihiszpańskiczeskiduńskiniemieckiestońskigreckichorwackiłoskiłotewskilitewskiwęgierski

maltańskiniderlandzkiportugalskirumuńskisłowackisłoweńskifińskiszwedzki

Zawody prawnicze – wprowadzenie

Sędziowie

Organizacja

We Francji wśród **funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości** (*magistrats professionnels*) można wyróżnić *magistrats du siège* oraz *magistrats du parquet*.

Sędziowie są często okreśiani jako *magistrats du siège*, podczas gdy prokuratura (*ministère public*) jest reprezentowana przez prokuratorów (*magistrats du parquet*).

Ci pierwsi rozstrzygają spory, podczas gdy **ci drudzy reprezentują interes publiczny i egzekwują stosowanie prawa**. Status funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości (*magistrats*) jest regulowany rozporządzeniem nr 58-1270 z dnia 22 grudnia 1958 r. zmieniającym ustawę organiczną o statusie urzędników sądowych. Zgodnie z art. 1 tego rozporządzenia funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości mogą na różnych etapach kariery zawodowej piastować stanowisko sędziego lub prokuratora. Jest to zgodne z zasadą jednolitości korpusu sądowego, którą potwierdziła Rada Konstytucyjna, w szczególności w orzeczeniu w dnia 11 sierpnia 1993 r. Funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości są przedstawicielami władzy sądowniczej (*autorité judiciaire*), która stoi na straży wolności osobistych zgodnie z art. 66 konstytucji. Istnieją jednak pewne różnice w ich statusie: sędziowie (*magistrats du siège*) nie podlegają władzy zwierzchniej wyższego organu i jest im przyznana gwarancja nieusuwalności, tzn. nie mogą zostać skierowani na nowe stanowisko bez ich zgody. Różny jest również tryb ich powoływania: sędziowie powoływani są za zgodą Najwyższej Rady Sądownictwa (*Conseil supérieur de la magistrature*) lub na jej wniosek w przypadku sędziów Sądu Kasacyjnego, pierwszych prezesów sądów apelacyjnych i prezesów sądów; Najwyższa Rada Sądownictwa ma również uprawnienia dyscyplinarne wobec wszystkich sędziów. Z drugiej strony nominacja na stanowiska prokuratorskie następuje po zasięgnięciu opinii Najwyższej Rady Sądownictwa, natomiast minister sprawiedliwości odpowiada za przedstawianie kandydatur i ma uprawnienia dyscyplinarne.

Większość urzędników sądowych jest **zatrudniana w drodze konkursu**. Aby przystąpić do „pierwszego konkursu”, otwartego dla studentów, kandydaci muszą posiadać dyplom potwierdzający odbycie czteroletniego toku studiów po maturze (poziom master). Kandydaci, którzy pomyślnie przeszli konkurs, zostają aplikantami sądowymi (*auditeurs de justice*) i są jako tacy kształceni przez krajową szkołę urzędników sądowych (*école nationale de la magistrature – ENM*). Istnieją również przypadki bezpośredniego przyjmowania do korpusu urzędników sądowych. Po zakończeniu edukacji w ENM aplikanci sądowi na mocy dekretu są kierowani do pracy w sądzie lub prokuraturze.

Osoby stojące na czele sądów pierwszej instancji (prezes i prokurator lub pierwszy prezes i prokurator generalny, w zależności od sądu) oprócz swoich zadań związanych z wymiarem sprawiedliwości pełnią również funkcje administracyjne (np. przydzielają sprawy).

Na dzień 1 stycznia 2018 r. zatrudnionych było **8 412 urzędników sądowych**, z czego 7 881 w sądach lub prokuraturze.

Najwyższa Rada Sądownictwa (*Conseil supérieur de la magistrature*)

Przepisy odnoszące się do Najwyższej Rady Sądownictwa (CSM) znajdują się w **art. 65 francuskiej konstytucji**. Ustawą konstytucyjną z dnia 23 lipca 2008 r. zmieniono skład rady i jej uprawnienia dotyczące nominacji oraz przewidziano możliwość zwrócenia się do niej w razie zajścia takiej potrzeby przez osoby, które dochodzą swoich praw przed sądem. Prezydent Republiki Francuskiej nie jest już członkiem CSM.

Składowi właściwemu dla sędziów (*magistrats du siège*) przewodniczy pierwszy prezes Sądu Kasacyjnego. Skład obejmuje ponadto pięciu sędziów, jednego prokuratora, jednego członka Rady Stanu (*Conseil d'État*) wyznaczonego przez tę ostatnią, jednego adwokata oraz sześć wykwalifikowanych osób, które nie reprezentują ani władzy ustawodawczej, ani sądownictwa powszechnego, ani sądownictwa administracyjnego. Prezydent Republiki Francuskiej, przewodniczący Zgromadzenia Narodowego (*Assemblée nationale*) i przewodniczący Senatu wyznaczają po dwie wykwalifikowane osoby.

Składowi właściwemu dla prokuratorów przewodniczy prokurator generalny (*procureur général*) przy Sądzie Kasacyjnym. Skład ten obejmuje ponadto pięciu prokuratorów i jednego sędziego, a także członka Rady Stanu, jednego adwokata oraz sześć wykwalifikowanych osób, o których mowa powyżej.

Skład Najwyższej Rady Sądownictwa właściwy dla sędziów przedstawia propozycje nominacji na sędziów Sądu Kasacyjnego, na pierwszych prezesów sądów apelacyjnych (*cours d'appel*) i prezesów sądów wielkiej instancji (*tribunaux de grande instance*) Pozostali sędziowie są powoływani **za zgodą** tego składu rady.

Ten skład rady orzeka też jako **sąd dyscyplinarny** dla sędziów. W takim przypadku w radzie zasiada też sędzia należący do składu właściwego dla prokuratorów.

Skład Najwyższej Rady Sądownictwa właściwy dla prokuratorów wydaje opinie na temat nominacji prokuratorskich. Ten skład rady opiniuje również kary dyscyplinarne wobec prokuratorów. W takim przypadku w radzie zasiada, poza członkami określonymi w art. 65 zdanie trzecie, prokurator należący do składu właściwego dla sędziów.

Prokuratura (*ministère public*)

Organizacja

Prokuratura jest reprezentowana przez prokuratorów (*magistrats du parquet*), którzy są odpowiedzialni za czuwanie nad interesami społeczeństwa, które reprezentują, egzekwując stosowanie prawa.

Z wyjątkiem Prokuratury Generalnej przy Sądzie Kasacyjnym, która zajmuje odrębną pozycję, prokuratura stanowi we Francji hierarchiczną piramidę pod zwierzchnictwem ministra sprawiedliwości noszącego miano „strażnika pieczęci” (*Garde des Sceaux*). Zgodnie z art. 30 kodeksu postępowania karnego minister sprawiedliwości realizuje politykę wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych określoną przez rząd. Czuwa on nad jej spójnym stosowaniem na terytorium Republiki Francuskiej. W tym celu przekazuje prokuratorom ogólne instrukcje dotyczące tej polityki.

Przy każdym **sądzie wielkiej instancji** (*tribunal de grande instance*) **prokurator Republiki** (*procureur de la République*) kieruje prokuraturą składającą się z kilku prokuratorów, którzy są mu hierarchicznie podlegli. Organizuje on pracę prokuratury, rozdzielając zadania i stanowiska między prokuratorów pomocniczych (*procureurs adjoints*), wiceprokuratorów (*vice-procureurs*) i zastępców (*substituts*). Sam prokurator Republiki działa pod kontrolą i zwierzchnictwem prokuratora generalnego (*procureur général*).

Poza tą **hierarchiczną strukturą** prokuratura jest **niepodzielna**: zastępca nie potrzebuje upoważnienia od swojego zwierzchnika, aby móc podjąć działania, i każda z jego czynności jest wiążąca dla całej prokuratury.

Rola i zadania

Prokuratura jest właściwa głównie w **sprawach karnych**. Kieruje **dochodzeniami lub śledztwami** i dokonuje wszystkich czynności niezbędnych w trakcie ścigania przestępstw lub zleca takie czynności. Decyduje ona również o dalszym biegu spraw karnych zgodnie z zasadą celowości ścigania, np. o wszczęciu postępowania przygotowawczego (*ouverture d'une information judiciaire*), skierowaniu sprawy do sądu (*renvoi devant une juridiction de jugement*) lub umorzeniu (*classement sans suite*). Prokurator zabiera obowiązkowo głos w trakcie rozprawy, prezentując dowolne uwagi ustne (dotyczące okoliczności faktycznych, osoby oskarżonego i kary), które uznaje za odpowiednie z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Prokuratura jest ponadto odpowiedzialna za wykonywanie kar.

Odpowiada również za ochronę nieletnich znajdujących się w niebezpieczeństwie i przysługuje jej pewien zakres właściwości rzeczowej w sprawach cywilnych dotyczących na przykład stanu cywilnego osób (m.in. zmiana stanu cywilnego osoby), spraw administracyjnych (np. w zakresie punktów sprzedaży alkoholu, czasopism, akwizycji) i handlowych (na przykład w zakresie pozwów zbiorowych).

Rola i zadania sędziów zostały szczegółowo opisane na stronie dotyczącej sądów powszechnych.

Sędziowie niezawodowi

Tymczasowo powołani sędziowie niezawodowi

Aby wymiar sprawiedliwości stał się bliższy obywatelom, przedstawiciel społeczeństwa obywatelskiego może zostać zatrudniony jako tymczasowo powołany sędzia niezawodowy (*magistrat exerçant à titre temporaire*), który zapewnia tymczasowe wsparcie systemowi wymiaru sprawiedliwości zgodnie z art. 41–10 i nast. rozporządzenia (*ordonnance*) nr 58-1270 z dnia 22 grudnia 1958 r. zmieniającego ustawę organiczną (*loi organique*) o statusie urzędników sądowych, z późniejszymi zmianami.

Szczególną cechą tego stanowiska jest to, że tymczasowo powołani sędziowie niezawodowi mogą przez pewien okres wykonywać obowiązki sędziego sądu instancji, sądu policyjnego lub sędziego w sprawach rozpoznawanych przed składem trzyosobowym sądów wielkiej instancji, prowadząc jednocześnie działalność zawodową, która jest zgodna z ich obowiązkami sądowymi.

Niedawny wzrost liczby tymczasowo powołanych sędziów niezawodowych jest bezpośrednio związany z likwidacją sądów grodzkich (*juges de proximité*) – pierwotnie ustanowionych ustawą z dnia 9 września 2002 r. – zgodnie z art. 15 ustawy nr 2016-1547 z dnia 18 listopada 2016 r. o modernizacji systemu wymiaru sprawiedliwości na miarę XXI w. oraz z dekretem nr 2017-683 z dnia 28 kwietnia 2017 r.

Na mocy ustawy organicznej nr 2016-1090 z dnia 8 sierpnia 2016 r., która weszła w życie w dniu 1 lipca 2017 r., połączono funkcje sędziego sądu grodzkiego i tymczasowo powołanego sędziego niezawodowego.

Nabór na tymczasowo powołanych sędziów niezawodowych odbywa się regularnie na podstawie dokumentacji zgłoszeniowej (a nie w drodze konkursu).

Warunki, które należy spełnić, aby móc ubiegać się o funkcję tymczasowo powołanego sędziego niezawodowego

Obywatelstwo francuskie, wiek 35–75 lat, korzystanie z pełni praw obywatelskich, nieposzlakowany charakter, uregulowany stosunek do służby publicznej, warunki fizyczne niezbędne do wykonywania obowiązków, z uwzględnieniem wszelkich możliwych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami.

Kandydaci muszą również spełnić jeden z następujących warunków:

posiadanie dyplomu potwierdzającego ukończenie co najmniej czteroletnich studiów po uzyskaniu świadectwa maturalnego (lub równoważnych kwalifikacji) oraz co najmniej siedmioletniego doświadczenia zawodowego, które kwalifikuje do wykonywania obowiązków sądowych

pełnienie funkcji kierowniczej* w sekretariacie sądu oraz udokumentowany siedmioletni staż pracy w charakterze urzędnika sądowego

status urzędnika służby cywilnej kategorii A w Ministerstwie Sprawiedliwości** oraz udokumentowany co najmniej siedmioletni staż pracy w tym charakterze wykonywanie (obecnie lub w przeszłości) regulowanego lub chronionego zawodu prawniczego lub sądowego oraz udokumentowana co najmniej pięcioletnia praktyka zawodowa.

Status tymczasowo powołanych sędziów niezawodowych

Skład Najwyższej Rady Sądownictwa właściwy dla sędziów wydaje opinię o kandydatach przedstawionych przez ministra sprawiedliwości.

Sędziowie niezawodowi powołani tymczasowo na mocy dekretu Prezydenta Republiki podlegają przepisom regulującym pracę sędziów zawodowych.

Sędziowie niezawodowi są powoływani na okres pięciu lat z możliwości jednorazowego odnowienia kadencji i nie mogą wykonywać swoich obowiązków po ukończeniu 75. roku życia.

Mogą prowadzić działalność zawodową równoległe z obowiązkami sądowymi, pod warunkiem że nie figuruje ona w wykazie działalności niepołączalnych zawartym we wzorze dokumentacji zgłoszeniowej.

Obowiązki tymczasowo powołanych sędziów niezawodowych

Tymczasowo powołani sędziowie niezawodowi mają następujące obowiązki:

W sądach wielkiej instancji rozpoznają sprawy cywilne i karne jako członkowie trzyosobowego składu sędziowskiego. W sprawach karnych mogą zatwierdzać ugody zawierane przez prokuratora (*composition pénale*) przy zachowaniu limitu obciążenia jedną trzecią pracy sądu. Zasiadają również w sądach policyjnych, w których rozpoznają ograniczoną liczbę rodzajów spraw, w tym wykroczenia pierwszych czterech klas w przypadku wykroczeń drogowych oraz piątej klasy w przypadku grzywny ryczałtowej (*amende forfaitaire*), a także wydają wyroki nakazowe w przypadku tych wykroczeń.

W sądzie instancji rozpoznają sprawy cywilne przy zachowaniu limitu obciążenia jedną trzecią pracy sądu instancji, do którego są przydzieleni.

Szkolenie tymczasowo powołanych sędziów niezawodowych

Tymczasowo powołani sędziowie niezawodowi przechodzą dziesięciodniowe szkolenie teoretyczne w krajowej szkole urzędników sądowych (ENM).

Decyzją Najwyższej Rady Sądownictwa sędziowie ci odbywają albo okres próbny w sądzie trwający od 40 do 80 dni w ciągu sześciu miesięcy, albo szkolenie w sądzie trwające 40 dni, które wyjątkowo może zostać skrócone w zależności od doświadczenia zawodowego kandydata.

Wynagrodzenie tymczasowo powołanych sędziów niezawodowych

Tymczasowo powołani sędziowie niezawodowi otrzymują wynagrodzenie za pracę według liczby zrealizowanych dyżurów.

Stawka jednostkowa za dyżur wynosi 106,28 euro brutto (w odniesieniu do wartości punktu wskaźnikowego dla wynagrodzeń w sektorze publicznym na dzień 1 lutego 2017 r.), przy czym liczba dyżurów w roku nie może przekroczyć 300.

Tymczasowo powołani sędziowie niezawodowi nie otrzymują zwrotu kosztów dojazdu z miejsca zamieszkania do sądu, do którego są przydzieleni.

Sędziowie sądów pracy

Powołane do istnienia w 1806 r. sądy pracy są sądami pierwszej instancji wyspecjalizowanymi w rozstrzyganiu sporów indywidualnych między pracownikami lub stażystami a pracodawcami dotyczących umów o pracę. Sędziowie sądów pracy (*conseillers prud'hommes*) reprezentują branże przemysłową i handlową.

System sądów pracy opiera się na założeniu, że stosunki pracy – ze swojej natury specyficzne i złożone – wymagają zbadania przez sędziego mającego doświadczenie w tym zakresie czy to jako pracownik, czy pracodawca.

W związku z tym skład sądów pracy musi obejmować taką samą liczbę przedstawicieli pracowników i pracodawców (składy łączone). Sędziowie są podzieleni na dwa kolegia (pracowników i pracodawców) i pięć wydziałów szczególnych (przemysłu, handlu, rolnictwa, innej działalności i kadry kierowniczej). We Francji metropolitalnej i terytoriach zamorskich w 210 sądach pracy jest zatrudnionych 14 512 sędziów; sądy te rozpoznają około 142 500 spraw rocznie. Podstawowym zadaniem tych sądów jest pojednanie stron, a w razie jego braku – rozstrzygnięcie powstałych między nimi sporów.

Tryb powoływania sędziów

Od 1979 r. sędziowie sądów pracy byli wybierani co pięć lat przez kolegia sędziowskie w powszechnych wyborach bezpośrednich. Z uwagi na malejącą frekwencję wyborczą, a co za tym idzie – malejącą legitymację systemu sądownictwa pracy, zbadano nowe metody powoływania sędziów.

W rezultacie na mocy rozporządzenia (*ordonnance*) nr 2016-388 z 31 marca 2016 r., w którym potwierdzono szczególny charakter instytucji sądów pracy, sędziowie nie są już wybierani w drodze głosowania bezpośredniego, ale są powoływani na wniosek związków zawodowych i organizacji pracodawców, po obliczeniu ich reprezentatywności zgodnie z procedurą wprowadzoną na potrzeby pomiaru reprezentatywności związków zawodowych i organizacji pracodawców.

Obecnie ogólna tura powołań sędziów sądów pracy odbywa się co cztery lata. Powołanie następuje na mocy wspólnego zarządzenia (*arrêté*) ministrów sprawiedliwości i pracy. Stanowiska sędziowskie, które zwolnią się w trakcie kadencji, są ogłaszane w ramach dodatkowych tur powołań i obsadzone zgodnie z taką samą procedurą, jak podczas tury ogólnej.

Szkolenie

Ustawa nr 2015-990 z dnia 6 sierpnia 2015 r. o wzroście, aktywności i równych szansach gospodarczych miała na celu podniesienie statusu zawodowego sędziów sądów pracy, w szczególności poprzez wprowadzenie obowiązkowego szkolenia wstępnego i doskonalenia zawodowego.

Sędziowie sądów pracy przechodzą zatem obowiązkowe szkolenie wstępne przed podjęciem obowiązków sędziowskich, a następnie – szkolenie w ramach doskonalenia zawodowego.

Szkolenie wstępne jest jednakowe dla sędziów reprezentujących pracodawców i sędziów reprezentujących pracowników. Szkolenie to jest organizowane i prowadzone przez krajową szkołę urzędników sądowych (ENM) i obejmuje kilka modułów teoretycznych i praktycznych, które są realizowane w ciągu pięciu dni. Uznaje się, że sędzia sądu pracy, który nie odbył szkolenia wstępnego w terminie 15 miesięcy od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po powołaniu, zrezygnował z tej funkcji.

W trakcie czteroletniej kadencji sędziowie sądów pracy odbywają również sześciotygodniowe szkolenie w ramach doskonalenia zawodowego. Za organizację tego szkolenia odpowiada Ministerstwo Pracy.

Etyka zawodowa

Sędziowie sądów pracy składają ślubowanie. Podlegają zasadom etyki obowiązującym sędziów, takim jak: niezawisłość, bezstronność, godność i uczciwość oraz postępują tak, aby wykluczyć wszelkie uzasadnione wątpliwości w tym zakresie. Mają również obowiązek zachowania tajemnicy narady sędziowskiej. Dekretem nr 2016-1948 z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie etyki zawodowej i procedur dyscyplinarnych dla sędziów sądów pracy, przyjętym na podstawie ustawy nr 2015-990 z dnia 6 sierpnia 2015 r. o wzroście, aktywności i równych szansach gospodarczych, wprowadzono do kodeksu pracy nowy artykuł R. 1431-3-1, w którym Najwyższej Radzie Sędziów Sądów Pracy (*Conseil supérieur de la prud'homie*) powierzono zadanie opracowania kodeksu etyki sędziów sądów pracy, który należy opublikować.

Najwyższa Rada Sędziów Sądów Pracy zatwierdziła kodeks etyki w dniu 26 stycznia 2018 r.

Status

Czynni zawodowo sędziowie sądów pracy mają status pracowników chronionych, co oznacza, że nie można ich zwolnić bez uprzedniej zgody inspekcji pracy, oraz prawo do nieobecności w czasie pracy.

Nieobecności takie wliczają się do ich faktycznego czasu pracy i jako takie są opłacane przez pracodawcę oraz objęte ubezpieczeniem społecznym. Czas poświęcony na pełnienie obowiązków w sądzie pracy w godzinach pracy nie powoduje utraty wynagrodzenia ani świadczeń. Pracodawca otrzymuje zwrot kosztów wynagrodzenia od Skarbu Państwa.

Zasiadający w sądzie przedstawiciele pracodawców i pracownicy nienależący do opisanej wyżej kategorii (osoby poszukujące pracy, emeryci i renciści, sędziowie zasiadający w sądzie poza godzinami pracy) otrzymują wynagrodzenie za zrealizowane dyżury według stawki określonej w drodze dekretu. Przewidziano również możliwość zwrotu kosztów podróży.

Sędziowie sądu gospodarczego

We Francji metropolitalnej funkcjonują 134 sądy gospodarcze pierwszej instancji (*tribunaux de commerce*), z wyłączeniem departamentu Alzacji-Mozeli (w którym sprawy gospodarcze rozpoznaje wydział sądu wielkiej instancji na mocy wyjątku przewidzianego w prawie lokalnym), natomiast w terytoriach zamorskich funkcjonuje dziewięć mieszanych sądów gospodarczych.

Sądy gospodarcze rozpoznają spory między przedsiębiorcami lub między przedsiębiorcami a instytucjami kredytowymi, a także spory dotyczące transakcji handlowych.

Sędziami tych sądów, zwanymi również sędziami-doradcami (*juges consulaires*), są przedsiębiorcy lub członkowie kadry kierowniczej przedsiębiorstw.

Sędziowie posiadają zatem doświadczenie zawodowe w biznesie.

Obecnie zatrudnionych jest ponad 3 400 sędziów sądów gospodarczych.

Są oni wybierani przez innych sędziów w corocznych wyborach dwustopniowych.

Pierwsza kadencja trwa dwa lata. Po jej upływie sędziowie mogą zostać ponownie wybrani na czteroletnią kadencję do tego samego lub innego sądu gospodarczego, przy czym liczba kolejnych kadencji jest ograniczona do czterech, z wyjątkiem ustępującego z urzędu prezesa, który może zostać wybrany na piątą kadencję wyłącznie jako członek składu sędziowskiego.

Sędziowie sądu gospodarczego składają ślubowanie i obowiązują ich taki sam kodeks etyki jak sędziów zawodowych.

Swoje obowiązki wykonują jako wolontariusze, dlatego, aby pełnić tę funkcję, muszą być dyspozycyjni i gotowi do osobistego zaangażowania, w szczególności poprzez udział w niezbędnych szkoleniach wstępnych i doskonaleniu zawodowym.

Ustawą nr 2016-1547 z dnia 18 listopada 2016 r. o modernizacji systemu wymiaru sprawiedliwości na miarę XXI w. gruntownie zreformowano status sędziów sądu gospodarczego. Zmieniono w szczególności przepisy dotyczące obowiązującego ich kodeksu etyki i procedur dyscyplinarnych, a także podniesiono ich status zawodowy dzięki wprowadzeniu obowiązkowego szkolenia wstępnego oraz doskonalenia zawodowego prowadzonego przez krajową szkołę urzędników sądowych.

Sędziowie sądów ds. zabezpieczenia społecznego

Sędziowie sądów ds. zabezpieczenia społecznego (*assesseurs des tribunaux des affaires de la sécurité sociale*) są powoływani na trzy lata przez pierwszego prezesa sądu apelacyjnego w drodze wpisu na listę prowadzoną przez dyrektora regionalnego ds. młodzieży, sportu i spójności społecznej, na wniosek najbardziej reprezentatywnych organizacji handlowych i zawodowych.

Ustawą z dnia 18 listopada 2016 r. o modernizacji systemu wymiaru sprawiedliwości na miarę XXI w. zawieszono działalność sądów ds. zabezpieczenia społecznego i od dnia 1 stycznia 2019 r. rozpoznawane przez nich sprawy przekazano specjalnie wyznaczonym sądom wielkiej instancji, w których orzekać będą również ławnicy.

Sędziowie sądów ds. sporów o niezdolność do pracy

Sędziowie tych sądów (*assesseurs des tribunaux du contentieux de l'incapacité*) są wyznaczani na okres trzech lat przez pierwszego prezesa sądu apelacyjnego właściwego dla siedziby danego sądu ds. sporów o niezdolność do pracy, z listy sporządzanej przez dyrektora regionalnego ds. młodzieży, sportu i spójności społecznej na wniosek najbardziej reprezentatywnych organizacji handlowych i zawodowych.

Ustawą z dnia 18 listopada 2016 r. o modernizacji systemu wymiaru sprawiedliwości na miarę XXI w. rozwiązano sądy ds. sporów o niezdolność do pracy i od dnia 1 stycznia 2019 r. rozpoznawane przez nie sprawy przekazano specjalnie wyznaczonym sądom wielkiej instancji, w których również orzekać będą sędziowie niezawodowi (*assesseurs*).

Sędziowie w składach orzekających ds. zabezpieczenia społecznego w sądach wielkiej instancji

Od dnia 1 stycznia 2019 r. zasiadają oni w składach orzekających sądów wielkiej instancji specjalnie wyznaczonych do rozpoznawania sporów z zakresu zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej.

Są powoływani na okres trzech lat przez pierwszego prezesa sądu apelacyjnego po uzyskaniu opinii prezesa sądu wielkiej instancji, z list sporządzonych dla konkretnego sądu przez prefekta na wniosek najbardziej reprezentatywnych organizacji handlowych i zawodowych.

Od kandydatów wymaga się obywatelstwa francuskiego, ukończonych 23 lat oraz spełnienia warunków wymaganych do wykonywania funkcji ławnika. Nie mogą być skazani za przestępstwo przewidziane w kodeksie rolnictwa i rybołówstwa morskiego ani kodeksie zabezpieczenia społecznego oraz nie mogą zasiadać w radzie organizacji zabezpieczenia społecznego ani towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych. Ich obowiązki można łączyć z obowiązkami sędziów sądów pracy.

Sędziowie sądów ds. nieletnich

Sędziowie sądów ds. nieletnich (*assesseurs des tribunaux pour enfants*) są powoływani na okres czterech lat przez ministra sprawiedliwości z listy kandydatów przedstawionych przez pierwszego prezesa właściwego sądu apelacyjnego.

Kandydaci muszą mieć obywatelstwo francuskie, ukończony 30. rok życia oraz muszą wykazywać szczególne zainteresowanie, w dowolnym charakterze, zagadnieniami dotyczącymi nieletnich.

Sędziowie sądów parytetowych ds. dzierżaw rolnych

Sędziowie sądów parytetowych ds. dzierżaw rolnych (*assesseurs des tribunaux paritaires des baux ruraux*) są wyznaczani na okres sześciu lat przez pierwszego prezesa sądu apelacyjnego po uzyskaniu opinii prezesa sądu wielkiej instancji, z list sporządzonych dla konkretnego sądu przez prefekta na wniosek najbardziej reprezentatywnych organizacji zawodowych lub organizacji właścicieli gruntów.

Skład sędziowski obejmuje wydzierżawiających i dzierżawców i w stosownych przypadkach jest podzielony na dwie sekcje wspólnego sądu – jedna składa się z wydzierżawiających i dzierżawców na podstawie umowy dzierżawy, a druga składa się z wydzierżawiających i dzierżawców na podstawie umowy dzierżawy za udział w zbiorach (*bail à métayage*).

Kandydaci muszą mieć obywatelstwo francuskie, ukończone 26 lat, korzystać z pełni praw publicznych, obywatelskich lub zawodowych oraz od co najmniej pięciu lat być wydzierżawiającymi lub dzierżawcami na podstawie umowy dzierżawy lub dzierżawy za udział w zbiorach.

Sekretarze sądowi

Sekretarze sądowi (*greffiers*) zajmują się postępowaniami od strony technicznej. Wspomagają sędziów w sporządzaniu pism sądowych i są odpowiedzialni za uwierzytelnianie czynności sędziowskich w przypadkach przewidzianych w przepisach prawa.

Sekretarze współpracują z sędziami, pomagając im w przygotowywaniu i porządkowaniu akt oraz prowadzeniu analiz prawnych. Zgodnie z wytycznymi sędziów sporządzają projekty orzeczeń i pism sądowych. W ramach świadczenia usług polegających na udzielaniu informacji i pomocy obywatelom sekretarze mogą być odpowiedzialni za udzielanie interesantom informacji, wskazówek lub pomocy w dopełnianiu formalności lub przeprowadzaniu procedur sądowych. Do zadań sekretarzy może należeć również prowadzenie szkoleń zawodowych.

Sekretarz wykonuje swoje **zadania w różnych wydziałach sądów**. W zależności od wielkości i struktury sądu sekretarz może pełnić obowiązki kierownika lub zastępcy kierownika sekretariatu lub kierownika wydziału.

Główny sekretarz (378 Kb)

Sekretarz (375 Kb)

Na dzień 1 stycznia 2018 r. departament ds. zasobów ludzkich w sekretariatach sądów w Ministerstwie Sprawiedliwości zarządził 10 931 pracownikami, z czego 9 368 było przydzielonych do sądów.

Adwokaci

Adwokaci (*avocats*) są przedstawicielami personelu pomocniczego wymiaru sprawiedliwości (*auxiliaires de justice*), a zawód adwokata zalicza się do zawodów wolnych i niezależnych. Status adwokatów jest określony głównie w ustawie nr 71-1130 z 31 grudnia 1971 r. wprowadzającej reformę pewnych zawodów sędziowskich i sądowych i dekrety nr 91-1197 z 27 listopada 1991 r. o organizacji zawodu adwokata. Na mocy ustawy nr 90-1259 z dnia 31 grudnia 1990 r. zmieniającej ustawę z 1971 r. i przepisów wykonawczych do tej ustawy wprowadzono nowy zawód adwokata w drodze połączenia uprzednich zawodów adwokata i radcy prawnego (*conseils juridiques*). Z kolei ustawą z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie reformy zastępstwa procesowego przed sądami apelacyjnymi połączono funkcje adwokata i pełnomocnika procesowego przed sądem apelacyjnym (*avoué près les cours d'appel*).

W codziennej działalności adwokaci pełnią dwie role: po pierwsze wspierają i reprezentują klientów w sądzie (rola sądowa), a po drugie – udzielają porad prawnych i sporządzają akty prawne (rola prawna).

Zgodnie z przepisami art. 4 zdanie pierwsze ustawy z dnia 31 grudnia 1971 r. adwokaci uzyskali niemal całkowitą wyłączność w zakresie świadczenia pomocy stronom i reprezentowania stron, zastępstwa procesowego i obrony w sądach i instytucjach sądowych lub dyscyplinarnych, bez względu na ich charakter.

Nie istnieje samorząd adwokacki na szczeblu ogólnokrajowym, ponieważ adwokaci chcą zachować właściwą reprezentację wszystkich izb adwokackich. Adwokaci są zgrupowani w 16 izbach adwokackich (*barreaux*), metropolitalnych i zamorskich, ustanowionych przy sądach wielkiej instancji. Każdej izbie przewodniczy dziekan (*bâtonnier*), a zarządza nią rada adwokacka (*conseil de l'ordre*). Zadaniem tej ostatniej jest rozwiązywanie wszelkich kwestii odnoszących się do wykonywania zawodu adwokata, nadzór nad wykonywaniem obowiązków przez adwokatów oraz ochrona ich praw. Krajowa Rada Adwokacka (Conseil National des Barreaux – CNB) ustanowiona ustawą z dnia 31 grudnia 1990 r. (art. 15) jest instytucją użyteczności publicznej posiadającą osobowość prawną. Rada reprezentuje przedstawicieli zawodu adwokata przed organami publicznymi oraz czuwa nad harmonizacją i ujednolicaniem zasad i praktyk zawodu.

Krajowa Rada Adwokacka posiada stronę internetową, na której bezpłatnie udostępnia się informacje na temat organizacji zawodu, aktualne kwestie, którego go dotyczą oraz doroczny wykaz wszystkich adwokatów należących do francuskich izb adwokackich. Większość większych izb adwokackich posiada własne strony internetowe z wolnym i bezpłatnym dostępem. Ich adresy znajdują się w wykazie izb adwokackich dostępnym na stronie rady.

Krajowa Rada Adwokacka wydaje krajowe zasady etyki w drodze decyzji regulacyjnych publikowanych we francuskim dzienniku urzędowym i mających bezpośrednie zastosowanie do adwokatów.

Adwokaci ustanowieni przy Radzie Stanu i Sądzie Kasacyjnym stanowią odrębny zawód: są to urzędnicy ministerialni (*officiers ministériels*) powoływani na stanowiska zarządzeniem ministra sprawiedliwości, którzy jako jedyni mogą być zastępcami procesowymi w sądach najwyższych, gdy zastępstwo to jest obowiązkowe. Ich status wynika głównie z rozporządzenia z dnia 10 września 1817 r., które ustanawia samorząd adwokacki przy Radzie Stanu i Sądzie Kasacyjnym, z dekretu nr 91-1125 z dnia 28 października 1991 r. w sprawie warunków dostępu do tego zawodu, jak również z dekretu nr 2002-76 z dnia 11 stycznia 2002 r. dotyczącego dyscypliny zawodowej.

Adwokaci przy Radzie Stanu i Sądzie Kasacyjnym tworzą odrębny samorząd zawodowy, na którego czele stoi prezes wspomagany przez radę złożoną z 11 członków. Rada pełni funkcję sądu dyscyplinarnego i zapewnia reprezentację zawodu.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej [samorządu adwokatów przy Radzie Stanu i Sądzie Kasacyjnym](#).

Czy istnieje powiązana baza danych?

Istnieje baza danych prowadzona przez Krajową Radę Adwokacką w oparciu o wykaz adwokatów wpisanych na **listy każdego z samorządów adwokatów ustanowionych we Francji**.

Czy dostęp do tych informacji jest bezpłatny?

Dostęp do bazy danych znajdującej się na stronie internetowej [Krajowej Rady Adwokackiej](#) jest bezpłatny.

Notariusze

Organizacja

Notariusze są **urzędnikami publicznymi i ministerialnymi**, mianowanymi zarządzeniem ministra sprawiedliwości. Zawód notariusza zalicza się jednak do wolnych zawodów. Status notariuszy wynika głównie z ustawy z dnia 25 ventôse (czerwca) roku XI (według francuskiego kalendarza republikańskiego), rozporządzenia (*ordonnance*) nr 45-2590 z dnia 2 listopada 1945 r.; dekretu nr 45-0117 z dnia 19 grudnia 1945 r. w sprawie organizacji notariatu; dekretu nr 73-609 z dnia 5 lipca 1973 r. w sprawie kształcenia zawodowego na notariuszy i warunków dostępu do notariatu oraz dekretu nr 78-262 z dnia 8 marca 1978 r. w sprawie stawek taksy notarialnej.

Notariusze są zrzeszeni w **izbach notarialnych** na poziomie departamentów i w radach regionalnych (l. poj. *conseil régional*), które odpowiadają za kontrolę i zachowanie dyscypliny wśród notariuszy w ich okręgu. Organem reprezentującym przedstawicieli zawodu na poziomie krajowym, przed organami publicznymi, jest **Najwyższa Rada Notarialna** (Conseil supérieur du notariat).

Poza zadaniem reprezentowania zawodu przed organami publicznymi Najwyższa Rada Notarialna jest odpowiedzialna za zapobieganie konfliktom zawodowym między notariuszami niepodlegającymi tej samej radzie regionalnej oraz ich łagodzenie. **Najwyższa Rada Notarialna** prowadzi bezpłatną stronę internetową, na której znajduje się charakterystyka zawodu, oraz **wykaz notariuszy i izb departamentalnych oraz regionalnych**.

Rola i zadania

Notariusze są uprawnieni do **sporządzania aktów notarialnych**, obdarzonych przymiotem wykonalności bez konieczności występowania o wydanie orzeczenia sądowego.

Prowadzą oni również działalność **doradczą** na rzecz osób prywatnych i przedsiębiorstw, wiążącą się lub nie ze sporządzaniem aktów notarialnych, a także mogą brać dodatkowo udział w **zarządzaniu masą majątkową i negocjacjach dotyczących nieruchomości**.

Inne zawody prawnicze

Komornicy sądowi

Komornicy sądowi (*huissiers de justice*) są urzędnikami publicznymi powołanymi do pełnienia swoich zadań zarządzeniem ministra sprawiedliwości. Zawód komornika zalicza się jednak do wolnych zawodów. Ich status wynika w szczególności z ustawy z dnia 27 grudnia 1923 r., rozporządzenia nr 45-2592 z dnia 2 listopada 1945 r., dekretu nr 56-222 z dnia 29 lutego 1956 r. i dekretu nr 75-770 z dnia 14 sierpnia 1975 r.

Wyłącznie oni są uprawnieni do doręczania dokumentów procesowych i wykonywania orzeczeń sądowych, oraz innych aktów opatrzonych klauzulą wykonalności i tytułów egzekucyjnych. Komornicy sądowi mogą ponadto sporządzać protokoły na zlecenie sądów lub na wniosek osób fizycznych. Mają oni również możliwość prowadzenia dodatkowej działalności w charakterze mediatora, zarządcy nieruchomości lub agenta ubezpieczeniowego po poinformowaniu izby regionalnej, której podlegają, jak również prokuratora generalnego (*procureur général*) przy sądzie apelacyjnym w okręgu, w którym znajduje się ich kancelaria.

Za czynności w sprawach cywilnych i gospodarczych wykonywane w ramach ich urzędu komornicy sądowi pobierają opłaty objęte stawkami, o których mowa w dekreście nr 96-1080 z dnia 12 grudnia 1996 r.

Zawód ten jest reprezentowany przez izby departamentalne i regionalne w każdym okręgu sądu apelacyjnego. Ponadto izba krajowa reprezentuje wszystkich członków zawodu przed organami publicznymi i rozstrzyga spory między izbami oraz komornikami sądowymi niepodlegającymi tym samym izbom regionalnym. **Krajowa Izba Komorników Sądowych** prowadzi bezpłatną stronę internetową, na której znajduje się charakterystyka zawodu oraz **wykaz osób go wykonujących**.

Rozporządzeniem (*ordonnance*) z dnia 2 czerwca 2016 r. wprowadzono nowy zawód komisarza sądowego (*commissaire de justice*), który od dnia 1 lipca 2022 r. zastąpi zawody komornika i licytatora sądowego (*commissaire-priseur judiciaire*).

W rozporządzeniu określono status komisarzy sądowych i przewidziano stopniowe wdrażanie nowego zawodu poprzez ustanowienie systemu przejściowego do dnia 1 lipca 2022 r. Ponieważ zawody komornika i licytatora sądowego są częściowo podobne i wzajemnie się uzupełniają, postanowiono zrationalizować dotychczasową organizację tych zawodów i połączyć je w jeden zawód komisarza sądowego.

Przepisy regulujące wykonywanie tego zawodu będą mieć w pełni zastosowanie od dnia 1 lipca 2022 r. Z dniem 1 lipca 2026 r. nowy zawód zastąpi całkowicie wcześniej istniejące zawody: komornicy i licytatorzy sądowi, którzy nie odbyli specjalnego szkolenia, aby uzyskać uprawnienia do wykonywania

zawodu komisarza sądowego, przestaną wykonywać swój zawód. Z dniem 1 stycznia 2019 r. Krajowa Izba Komisarzy Sądowych (Chambre nationale des commissaires de justice) zastąpi, odpowiednio, Krajową Izbę Komorników i Krajową Izbę Licytatorów Sądowych, co ma na celu stopniowe zbliżenie, a następnie połączenie obu zawodów.

Inni przedstawiciele sądowego personelu pomocniczego wymiaru sprawiedliwości

W sądzie gospodarczym zatrudnieni są **sekretarze sądu gospodarczego** (*greffiers de tribunaux de commerce*), którzy są urzędnikami publicznymi i ministerialnymi. Ich podstawowe zadania polegają na wspieraniu członków sądu gospodarczego w trakcie rozprawy oraz prezesa tego sądu we wszystkich właściwych im zadaniach administracyjnych. Kierują oni pracami sekretariatu i zapewniają prowadzenie rejestru handlowego i spółek (*registre du commerce et des sociétés – RCS*), repertoriów i dokumentów sądowych. Wydają kopie uwierzytelnione i odpisy, strzegą pieczęci i środków pieniężnych złożonych w sekretariacie, sporządzają pewne akty (*actes du greffe*) i dopełniają formalności w zakresie swoich kompetencji.

Zawód sekretarza sądu gospodarczego jest regulowany art. L.741-1 i nast., aż do R.741-1 kodeksu handlowego.

Reprezentację zawodu przed organami publicznymi zapewnia **Krajowa Rada Sekretarzy Sądów Gospodarczych** (*Conseil national des greffiers des tribunaux de commerce – CNGTC*). Jest to instytucja użyteczności publicznej (*établissement d'utilité publique*) posiadająca osobowość prawną, odpowiedzialna za obronę zbiorowych interesów tego zawodu. Organizuje ona wstępne i ustawiczne kształcenie sekretarzy i personelu sekretariatu oraz egzaminy zawodowe, a także dba o organizację staży i prowadzi ich monitorowanie. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej

[Krajowej Rady Sekretarzy Sądów Gospodarczych](#).

Sekretarze sądów gospodarczych (366 Kb)

Sekretarze sądów gospodarczych zatrudnieni na podstawie umowy o pracę (366 Kb)

Radcy prawni/prawnicy w przedsiębiorstwach

Zawód **radcy prawnego** (*conseil juridique*) został połączony z zawodem adwokata ustawą nr 90-1259 z dnia 31 grudnia 1990 r.

Prawnicy (*juristes*) **pracujący w przedsiębiorstwach** nie podlegają szczególnym regulacjom zawodowym.

Ostatnia aktualizacja: 10/01/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się

w informacji prawnej.